

OBRAZLOŽENJE TEME ZA NATJECANJE IZ FILOZOFIJE U 2020. GODINI

Tema natjecanja: JEZIK I DRUŠTVENOST

Kada se danas spominje „filozofija jezika“, najčešće se misli samo na jedan od mnogih filozofijskih pristupa jeziku – onaj analitičke filozofije, koji jeziku pristupa kroz prizmu logike, intencionalnosti i prirode značenja. Cilj ovogodišnjeg natjecanja iz filozofije jest obuhvatiti upravo one ostale, rjeđe spominjane pristupe jeziku te na taj način pružiti sveobuhvatniji prikaz povijesnog razvoja filozofijske misli o jeziku. Ipak, jedna se podtema ističe od samog početka, a to je pitanje povezanosti i međuodnosa jezika i društva. Već u jednom od prvih odabranih tekstova, Aristotelovoj *Politici*, prvi se put u povijesti filozofije sposobnost govora (za razliku od sposobnosti glasanja kod životinja) ističe kao temeljno formativno svojstvo same naravi čovjeka. Naime, čovjek ne bi mogao biti *zoon politikon* da ne posjeduje sposobnost artikulacije apstraktnih ideja i rasprave o tome što čini pravednost, dobrotu, jednakost, ljepotu i ostale pojmove čije značenje ujedno određuje na koji način percipiramo vlastitu društvenost. Mnogi će autori u 20. stoljeću na toj liniji mišljenja zaključiti, nasuprot Ferdinandu de Saussureu, utemeljitelju moderne lingvistike, da se o jeziku *ne može* govoriti ignorirajući njegov socijalni aspekt jer je jezik u svojoj biti *društvena* pojava, a ako se to čini, onda ne govorimo o jeziku, nego o nekom obliku njegove apstrakcije. Naravno, ovogodišnja tema pokriva i mnoga druga pitanja o jeziku: kako je jezik nastao?; kako nastaju riječi i značenja riječi?; tko stvara jezik i pod kojim uvjetima?; kakve veze jezik ima s istinom i spoznajom?; kako jezik funkcionira s obzirom na individualnu svijest ili psihu? Odgovori na ta pitanja protežu se od naturalizma (jezik izražava „prirodu“ stvari glasovima), preko konsenzualizma (riječi nastaju dogovorom), do socijalnog konstruktivizma (jezik je proizvod društva). Na učenicama i učenicima je da, uz pomoć svojih mentorica i mentora, prepoznaju te pristupe u tekstovima za ovogodišnje natjecanje, identificiraju njihove prednosti i nedostatke te filozofijski artikuliraju stajalište koje im se čini plauzibilnim.